

اهداف یادگیری و انتظارات پس از مطالعه:

- ۱_ درک تأثیر مهم خدانشناسی در زندگی و پذیرفتن حق (ایمان)
- ۲_ گسترش شناخت و توانایی های فکری، عقیدتی، ضمن تأکید برحق شناسی (علم)
- ۳_ تقویت خوانش متن با لحن مناسب (عمل)
- ۴_ ایجاد نگرش مثبت نسبت به کاربست هنجار های اخلاقی در محیط رایانه ای (اخلاق)
- ۵_ کاربست آموزه های محتوایی متن درس در فعالیت های گفتاری، نوشتاری و رفتاری فراگیران (عمل)
- ۶_ آشنایی با گروه اسمی در جمله (علم)
- ۷_ تقویت مهارت صبر و شکیبایی در زندگی فردی و اجتماعی (اخلاق)
- ۸_ تقویت کاربست واژگان جدید متن درس در حوزه مهارت های املائی و نگارشی (عمل)

لحن خوانشی: تعلیمی (اندرزی)

این لحن که به لحن اندرزی نیز موسوم است، تلاش می کند با گویشی آرام و آهسته، در دل شنونده نفوذ کرده و نکات مهم خوب زیستن را به مخاطب خود القا کند. در ایران این گونه نوشته بیشتر برای پند و اندرز به کار می رود. نویسندگان این گونه متون، خود را به جای انسانی آگاه می گذارد و از زبان او که بیشتر شبیه به پدران یا معلمان دلسوز است با مخاطب خود سخن می گوید؛ به همین دلیل لحن متن های تعلیمی، لحنی پدرانیه است و خوانندگان نیز باید به هنگام خواندن، خود را پدر یا معلمی فرض کند که می خواهد نکاتی را به فرزندان یا شاگردانش بگوید.

متن درس

آورده‌اند که شیخ جنید بغدادی، از عارفان قرن سوم هجری، از شهر بیرون رفت و مریدان از پی او می‌رفتند. شیخ از احوال بهلول پرسید. مریدان گفتند: «او مرد دیوانه‌ای است و تو را با او چه کار؟» گفت: «او را طلب کنید که مرا با او کار است». او را در صحرایی یافتند و شیخ را پیش او بردند. شیخ سلام کرد، بهلول جواب سلام او را داد. فرمود: «تویی شیخ بغداد که مردم را ارشاد می‌کنی؟» عرض کرد: «آری». بهلول فرمود: «باری، طعام خوردن خود را می‌دانی؟» عرض کرد: «اقل بسم‌الله می‌گویم، از پیش خود می‌خورم. لقمه کوچک برمی‌دارم». بهلول برخاست و فرمود: «تو می‌خواهی مرشد خلق باشی، در صورتی که هنوز طعام خوردن خود را نمی‌دانی؟» و به راه خود رفت. پس مریدان شیخ را گفتند: «یا شیخ، این مرد دیوانه است». شیخ در پی او روان شد و گفت: «مرا با او کار است». چون بهلول به دیوانه‌ای رسید، باز نشست. جنید به او رسید. بهلول پرسید: «آیا سخن گفتن خود را می‌دانی؟» عرض کرد: «آری، به قدر می‌گویم و بی‌موقع و بی‌حساب نمی‌گویم. به قدر فهم مستعان می‌گویم و...». بهلول گفت: «چه جای طعام خوردن که سخن گفتن هم نمی‌دانی!؛ پس برخاست و برفت.

معنی: او را طلب کنید که مرا با او کار است: او را بخوانید که من با او کار دارم

معنی: تو را با او چه کار؟ : تو با او چه کاری داری؟

نکته زبانی: از عارفان قرن سوم هجری: بدل

نکته زبانی: شیخ را: به شیخ (شیخ: متمم)

نکته زبانی: مرا با او کار است ← را تغییر فعل ← من با او کار دارم

نکته ادبی: یا شیخ، این مرد دیوانه است: (شیخ: منادا)

جنید باز بہ دنبال او رفت تا بہ او رسید. بھلول گفت: «تو از من چہ می خواهی؟ تو کہ آداب طعام خوردن و سخن گفتن خود را نمی دانی! باری، آداب خوابیدن خود را می دانی؟» عرض کرد: «آری می دانم»، پس آنچه آداب خوابیدن بود کہ از حضرت رسول ﷺ رسیده بود، بیان کرد. بھلول گفت: «فمیدم کہ آداب خوابیدن ہم نمی دانی». خواست برخیزد. جنید دامنش بگرفت و گفت: «من نمی دانم، تو از بہر خدا، مرا بیاموز». بھلول گفت: «تو دعوی دانایی می کردی، اکنون کہ بہ نادانی خود معترف شدی، تو را بیاموزم. بدان کہ اینہا کہ تو گفتی ہمہ فرع است و اصل در خوردن، آن است کہ لقمہ حلال باید و اگر حرام را صد از این گونه آداب بہ جایاوری فایدہ ندارد و سبب تاریکی دل شود. در سخن گفتن نیز باید اقل، دل، پاک باشد و نیت درست باشد و آن گفتن برای رضای خدا باشد و کرنہ سکوت و خاموشی بہتر و نیکوتر باشد و در آداب خواب، اصل این است کہ در دل تو بغض و کینہ و حسد مسلمانان نباشد و در ذکر حق باشی تا بہ خواب روی». جنید دست بھلول را بوسید و او را دعا کرد.

جامع التمثیل، محمد خبلہ رودی

معنی: تو از بہر خدا : بہ خاطر خدا

نکتہ ادبی: جنید دامنش بگرفت : کنایہ از درخواست کمک کردن

نکتہ ادبی: فرع، اصل ← متضاد

نکتہ ادبی: حلال، حرام ← متضاد

نکتہ ادبی: تاریکی دل کنایہ از گمراہی

نکتہ ادبی: سکوت ، خاموشی ← متضاد

معنی: دگرگون می‌سازد: تغییر می‌دهد، عوض می‌کند

نکته زبانی: تار و پود فرش زندگی: اضافه استعاره

نکته ادبی: رنج و آسایش، کم کند و بیفزاید ← تضاد

نکته ادبی: زندگی مانند فرش است که تار و پود دارد: تشبیه

نکته ادبی: چرتکه، چاپار، پیک، پرنده نامه رسان: مراعات نظیر

نکته ادبی: دین، زبان، اخلاق، آداب، هنجارهای فرهنگی، سنت های اعتقادی، باور ها، ارزش ها : مراعات نظیر

اخلاقی و آداب اجتماعی هستند.

خانواده، کوچک ترین بخش اجتماع است و برای خود، هنجار و حریم و قانون و آدابی دارد. اهل هر خانواده، متناسب با آن آداب و معیارهای اخلاقی، تربیت می شوند و حریم و حرمت یکدیگر و اجتماع را پاس می دارند. هرکس به آسانی نمی تواند حصار خانواده را فروبریزد و وارد فضای پاک و امن آن بشود.

یکی از آسیب های جدی جامعه ماشینی و آراسته به علم و فن، استفاده نابجا و نسبیخده از امکاناتی است که فراهم آمده است. کوپی هر یک، ابزاری شده اند تا ما را از هویت اصلی خویش، دور سازند. شکستن شکوه و حرمت انسانی و کم رنگ شدن آداب و اخلاق، رهاورد تمدن ماشینی و علم زده غرب است.

رایانده، اینترنت، تلفن همراه و دیگر تولیدات علمی، از مظاهر آفرینش گری انسان، این بنده ضعیف خداوند است. اینترنت، پنجره ای است رو به جهان بیرون، پنجره ای باز به هر سمت و سو، که ممکن است منظره ای سرسبز و روح انگیز از جلوه جمال پروردگار را نشان دهد یا فضایی طوفان خیز و پرگل و لای را پیش چشم آورد و بوی ناخوش آن، فضای ذهن شما را فراگیرد.

علم و فن و همه آنچه از رهاورد دانش بشری، پدید می آیند، زمانی مفیدند که در راه

نکته ادبی: کم رنگ شدن آداب کنایه از ضعیف شدن

آداب خوردن غذا حلال باشد

آداب خوابیدن بدون بغض، کینه و حسد و با یاد خداوند

آداب حرف زدن دل نیت پاک باشد و برای رضای خداوند

نکته ادبی: رایانه، اینترنت، تلفن همراه : مراعات نظیر

نکته ادبی: اینترنت پنجره ای است ← تشبیه

خدمت به پیشرفت خلق خدا به کار گرفته شوند و انسان را در مسیر کمال و رسیدن به اخلاق متعالی، کمک کنند، وگرنه ابزاری برای به پوچی و نابودی کشاندن بشر به شمار می آیند و سبب غفلت و اسارت انسان می شوند.

امروزه که دشمنان این ملت، از راه این ابزارها، جنگ نرم را بی هیا هو آغاز کرده اند تا غوغایی بیافرینند، اگر کاربران اینترنت و فناوری جدید به اخلاق علمی و فضایل انسانی، آراسته نشوند و حریم قانون و دین و هنجارهای اخلاقی، فرهنگی و آداب جوانمردی را رعایت نکنند، این ابزارها همچون بمب ویرانگری خواهند شد در هر خانواده؛ بنابراین، اخلاق رایانه ای یا فناوری، بیانگر پابندی ما به اخلاق فردی و ارزش های اجتماعی و رعایت حقوق دیگران است.

اکبری شلدره

معنی: کم رنگ شدن اخلاق و رفتار: گسترده شدن شبکه های اجتماعی و استفاده نابجا

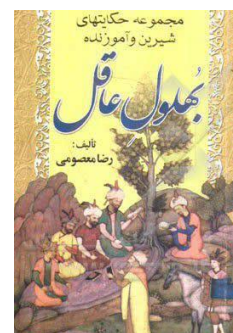
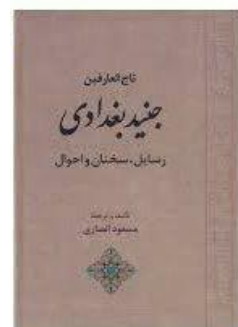
نکته ادبی: این ابزار ها همچون بمب ویرانگری : تشبیه

نکته ادبی: فردی و اجتماعی : متضاد

نکته ادبی: فردی و اجتماعی ← تضاد

نکته ادبی: این ابزار ها همچون بمب ویرانگری خواهد شد ← تشبیه

اعلام

معاصره‌ها
الرشید، خلیفه
عباسی

او نسبت به مسائل
اجتماعی زمان خود
دیدنی طنز آمیز داشت

از شخص دانا و آگاه

حدود قرن دوم و
سوم هجری

وی در بغداد به
دنیا آمد

او درباره علم توحید در
بغداد سخن گفته

ابوالقاسم بن محمد بن
جنید، عارف معروف و
عالم دینی

قرن یازدهم
هجری

از نویسندگان بزرگ

اثر معروف «جامع
التمثيل»

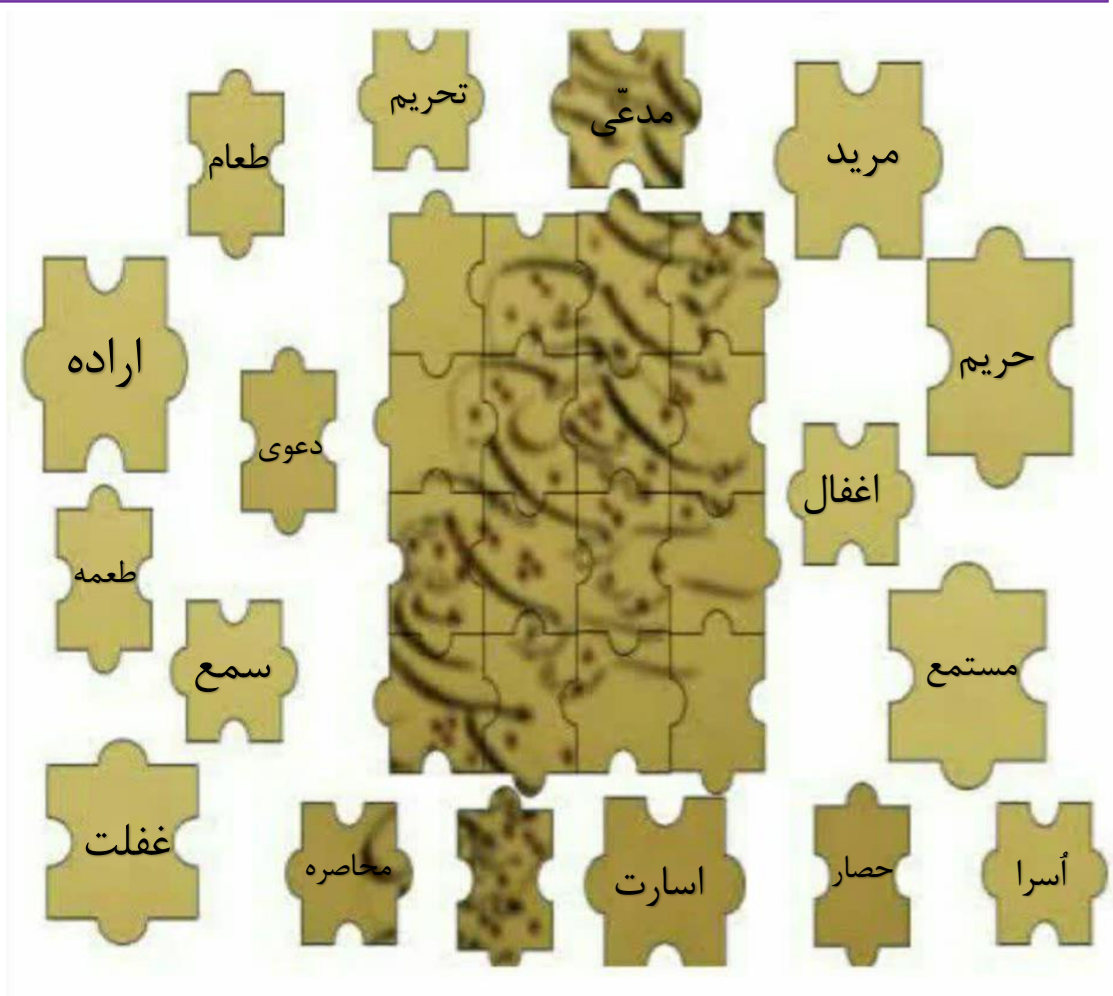

عارف:	دانا، آگاه
مریدان:	ارادتمندان، شاگردان
از پی:	به دنبال
مرا با او کار است:	من با او کار دارم
ارشاد:	راهنمایی
عرض کرد:	گفت، بیان کرد
باری:	آگاه باش
مرشد:	راهنما
به قدر:	به اندازه
مستمعان:	شنوندگان
از بهر:	به خاطر
معترف:	اعتراف کردن، به زبان آوردن
دعوی:	ادعا کردن
بغض:	گرفتگی گلو
دست‌آورد:	نتیجه
طعام:	غذا

هم خانواده ها و خوشه واژه های مرتبط با هم را پیدا کنید و بنویسید

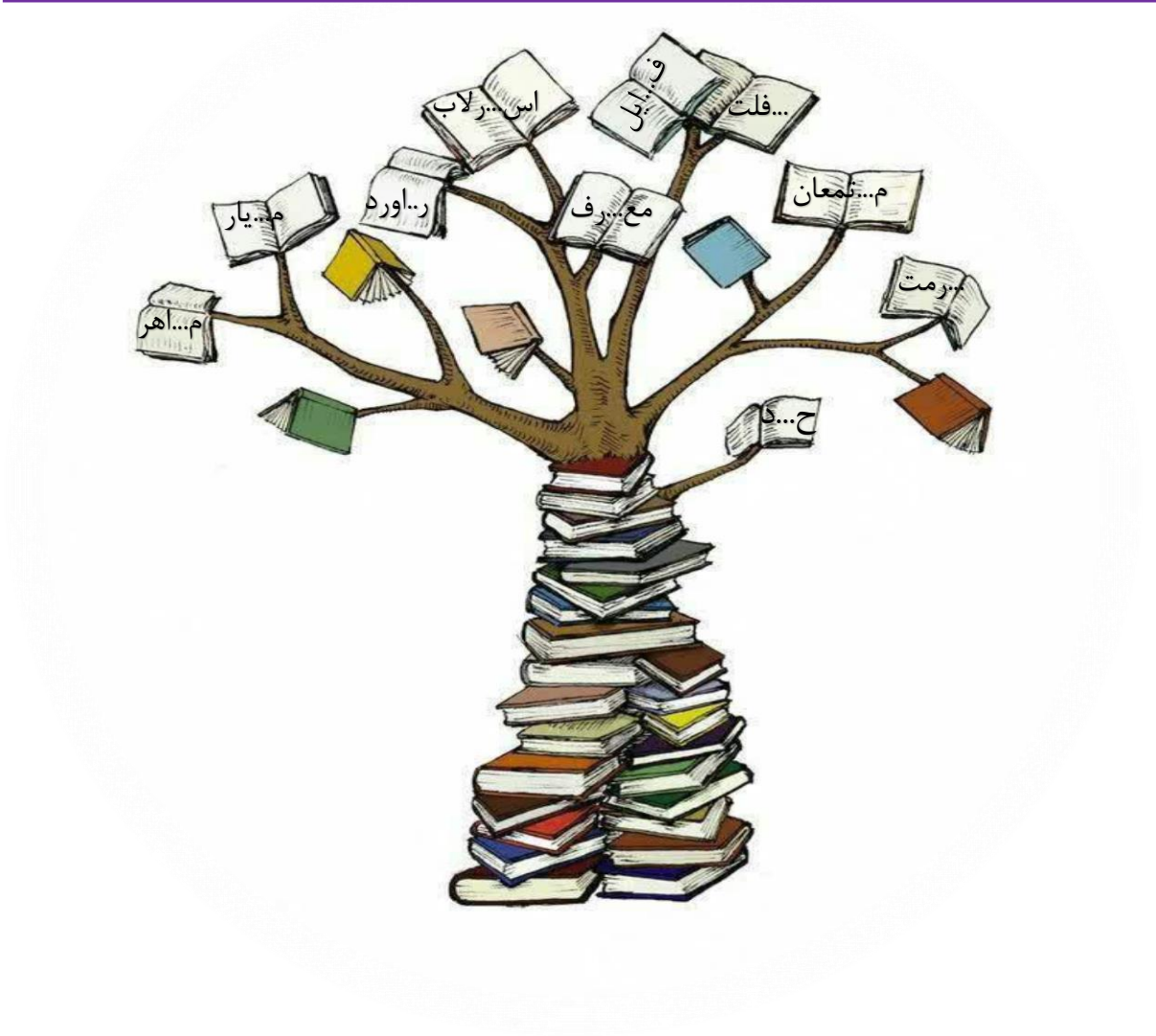

نکات املائی

یک حرف از کلمات زیر حذف شده است کلمات را کامل کنید و در قالب جمله ای از کتاب درسی خود بنویسید

خود ارزیابی

۱_ سه درس که بهلول به جنید آموخت، چه بود؟

آداب خوردن، آداب خوابیدن، آداب سخن گفتن

۲_ در زندگی امروزی، چه آسیب هایی انسان را تهدید می کند؟

علاوه بر عوامل طبیعی مانند سیلو زلزله، فضای مجازی نیز انسان را تهدید می کند

۳_ به نظر شما بهترین زمان سخن گفتن و بهترین زمان سکوت و خاموشی، چه هنگامی است ؟

بهترین زمان سخن گفتن: هنگامی که از ما سوال می شود

بهترین زمان سکوت و خاموشی: زمانی که آگاهی کافی نداشته باشیم.

دانش‌های ادبی و زبانی

گروه اسمی: گروه اسمی یکی از ارکان جمله است و میتواند یک کلمه یا بیشتر باشد.

مثال: دانش آموز باهوش {گروه اسمی} - لباس بلند {گروه اسمی} - زهرا آمد {زهرا: گروه اسمی}

مهمترین جزء گروه اسمی، هسته است. هسته معمولاً اولین کلمه‌های است که در جمله، نشانه کسره

{ ِ } میگیرد.

دانش آموز باهوش {دانش آموز: هسته} - لباس بلند {لباس: هسته} - زهرا آمد {زهرا: هسته}

گروه اسمی می تواند نقش نهاد، مفعول، متمم، مسند داشته باشد.

مثال:

دانش آموز، باهوش است {دانش آموز: نهاد ، باهوش: مسند}

خیاط، لباس را با پارچه خوب دوخت {خیاط: نهاد - لباس: مفعول - پارچه خوب: متمم}

نکته ۱: کلمه یا کلماتی که قبل از هسته می آیند، وابسته پیشین نام دارند و کلمه یا کلماتی که بعد از هسته می آیند، وابسته پسین نام دارند.

نکته ۲: اگر در یک گروه اسمی، هیچ یک از کلمات صدای کسره نداشت؛ آخرین کلمه ، هسته است.

همین شهر {شهر: هسته}

مثال: این دو مرد {مرد: هسته}

نکته ۳: یک کلمه (اسم) به تنهایی هم می تواند گروه اسمی باشد.

مثال: کلاس {کلاس: هسته}

«گروه اسمی»

در جمله های زیر دقت کنید:

__دانش آموز، کتاب را آورد.

__این دانش آموز، آن کتاب را آورد.

__این دانش آموز درس خوان، آن کتاب کهنه را آورد.

__این دانش آموز درس خوان کلاس هشتم، آن کتاب کهنه فارسی را آورد.

در جمله نخست، «دانش آموز» نهاد و «کتاب» مفعول است. در جمله های بعدی نیز، دانش آموز و کتاب، دارای همین نقش ها هستند؛ ولی با افزوده شدن واژگانی به قبل یا بعد آن ها، مفهوم گسترده تری یافته اند. در این جملات، دانش آموز و کتاب، هسته و اجزای دیگر وابسته های آن ها هستند. به مجموعه واژگانی که در کنار هم در جمله، دارای نقش دستوری هستند، گروه اسمی می گویند. هر گروه اسمی، دارای یک هسته و تعدادی واژه به عنوان وابسته است.

گفت و گو کنید

۱_ درباره به کارگیری درست تلفن همراه و رایانه ، گفت و گو کنید.

از این وسیله به موقعو به جا استفاده کنیم . در استفاده از آنها هنجار های اجتماعی، اخلاقی ، حریم خصوصی و حرمت افراد و قانون را از بین نبریم. استفاده نا به جا و نسنجیده از آنها ضربه ی جبران ناپذیری به جامعه و افراد وارد می کند.

*پرهیز از به کاربردن در مواردی که در قانون منع شده است مانند استفاده در زمان رانندگی

*عدم به کاربردن در فضا هایی که تابلو ممنوعیت در به کاربردن آن نصب شده است.

۲_ دو متن درس «آداب نیکان» را با هم مقایسه و تفاوت ها و شباهت های آنها را بیان کنید.

شباهت ها هر دو نثر هستند، متن هر دو قابل فهم است، هر دو در پی آموزش مفاهیمی هستند.

تفاوت ها نثر اول قدیمی و دومی امروزی تر است، در متن اول از کلماتی استفاده شده که در قدیم کاربرد داشته در متن دوم از کلماتی که دنیا امروز کاربرد دارند استفاده شده است ما می توانیم نثر اول را بخوانیم و متوجه شویم اما اگر یک انسان از آن دوران متن دومی که امروزی است را بخواند مطمئناً چیزی از آن نمی فهمد در نثر اول از کلمات بیگانه عربی استفاده شده و در دومی از کلمات بیگانه انگلیسی استفاده شده است.

نوشتن

۱_ در متن درس، واژه هایی را بیابید که در آنها یکی از حروف «ع، غ، ض، ذ» به کار رفته باشد؛ سپس معنای هر یک را بنویسید.

ع: عارف: آگاه * طعام: غذا * غ: بغض: کینه * غفلت: بی خبری

ض: عرض کرد: گفت * رضا: خشنودی * ذ: ذکر: یاد * ذهن: فکر

۲_ در متن زیر، گروه های اسمی را بیابید و هسته هر یک را مشخص کنید.

انسان موجودی اجتماعی است و جامعه، هنجار های فرهنگی، سنت های اعتقادی و ارزش های خاصی دارد

گروه اسمی: موجودی اجتماعی / هسته: موجود

گروه اسمی: جامعه هنجار های فرهنگی، سنت های اعتقادی و ارزش های خاصی / هسته: هنجار، سنت، ارزش

۳_ برای خواندن درست و مناسب متن «آداب نیکان» چه لحنی را باید برگزید.

این حکایت محتوای اندرز دارد پس با لحن وآهنگ نصیحت و پند خوانده می شود. به گونه ای که شنونده حس کند خودش مخاطب آن اندرز است.

حکایت «خودشناسی»

وقتی جولاهای به وزارت رسیده بود، هر روز بایداد
برخاستی و کلید برداشتی و در خانه باز کردی و تنها در آنجا
شدی و ساعتی در آنجا بودی. پس برون آمدی و به نزدیک
امیر رفتی. امیر را خبر دادند که او چه می‌کند. امیر را خاطر
به آن شد تا در آن خانه چیست؟ روزی ناگاه از پس وزیر
بدان خانه در شد. کودالی دید در آن خانه چنان که جولاهگان
را باشد. وزیر را دید پای بدان کودال فرو کرده. امیر او را
گفت که این چیست؟ وزیر گفت یا امیر، این همه دولت که
مرا هست، همه از امیر است. ما ابتدای خویش فراموش
نکرده‌ایم که ما این بودیم. هر روز زندگی گذشته خود را به یاد
می‌آورم، تا خود به غلط نیفتم. امیر انگشتی از انگشت
بیرون کرد و گفت بگیر و در انگشت کن. تاکنون وزیر
بودی، اکنون امیری!

اسرار التوحید، محمد بن منور

نثر روان: زمانی یک بافنده ، وزیر شده بود. هر روز صبح خیلی زود از خواب بلند می شد و کلید را بر می داشت و تنها وارد خانه خود می شد و مدتی را آنجا می ماند سپس بیرون می آمد و پیش فرمانروا می رفت. به امیر خبر دادند که وزیر هر روز این کار را انجام می دهد. حاکم نگران شد که در آن خانه چه خبر است؟ روزی حاکم ناگهان به دنبال وزیر وارد آن خانه شد. در آن خانه چاله ای دید مانند چاله ای که بافندگان دارند. وزیرش را دید که وارد آن گودال شده است. حاکم به وزیر گفت: این چیست؟ وزیر گفت: ای حاکم این همه خوشبختی که من دارم همه به خاطر لطف حاکم است . من آغاز کار خود را از یاد نبرده ام که بافنده بودم. من هر روز زندگی گذشته خود را مرور می کنم تا دچار اشتباه نشوم. «مغرور نشوم» حاکم انگشتی خود را به وزیر داد و گفت: تا الان وزیری بودی اما حالا لیاقت حاکم شدن را داری!

نثر: ساده و روان

نکته زبانی: که مرا هست: که من دارم ← را تبدیل فعل

نکته ادبی: امیر انگشتی از انگشت بیرون کرد=تکرار

«پیام حکایت»

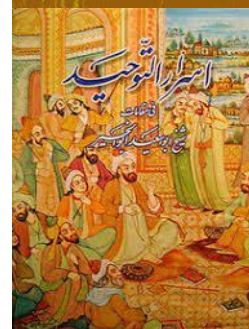
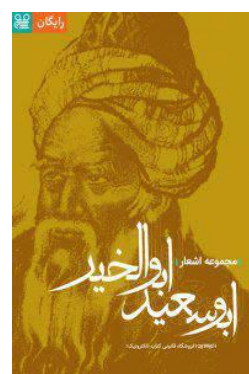
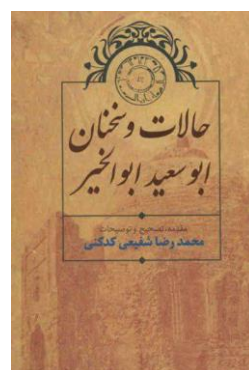
به وضعیت کنونی خود مغرور نشوید ، هیچ گاه گذشته خود را فراموش نکنید و در تمام طول عمر تواضع و فروتنی پیشه کنید.

اعلام

در شرح حال و سخنان
ابوسعید ابوالخیر

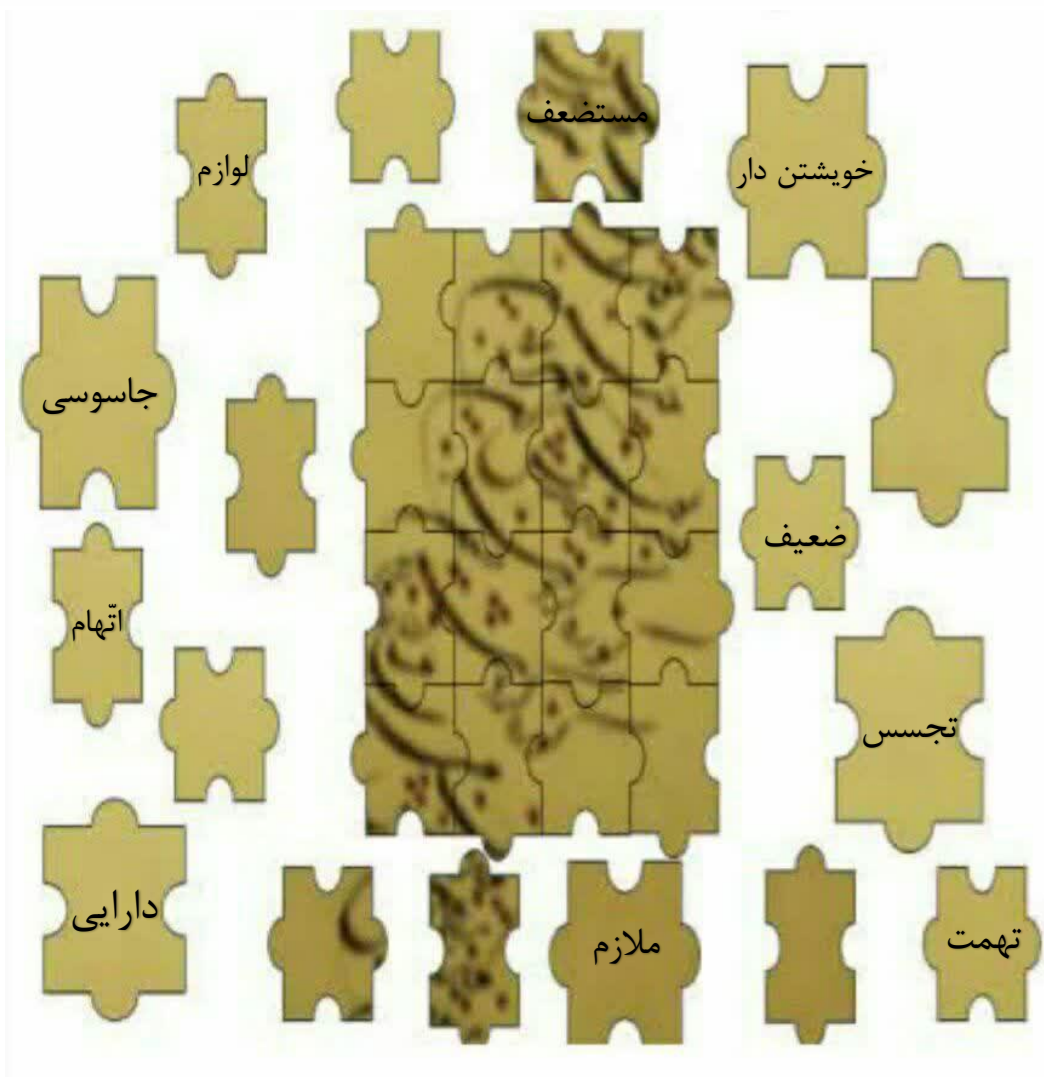
محمد بن منور از
نوادگان ابوسعید

تالیف محمد بن
منور

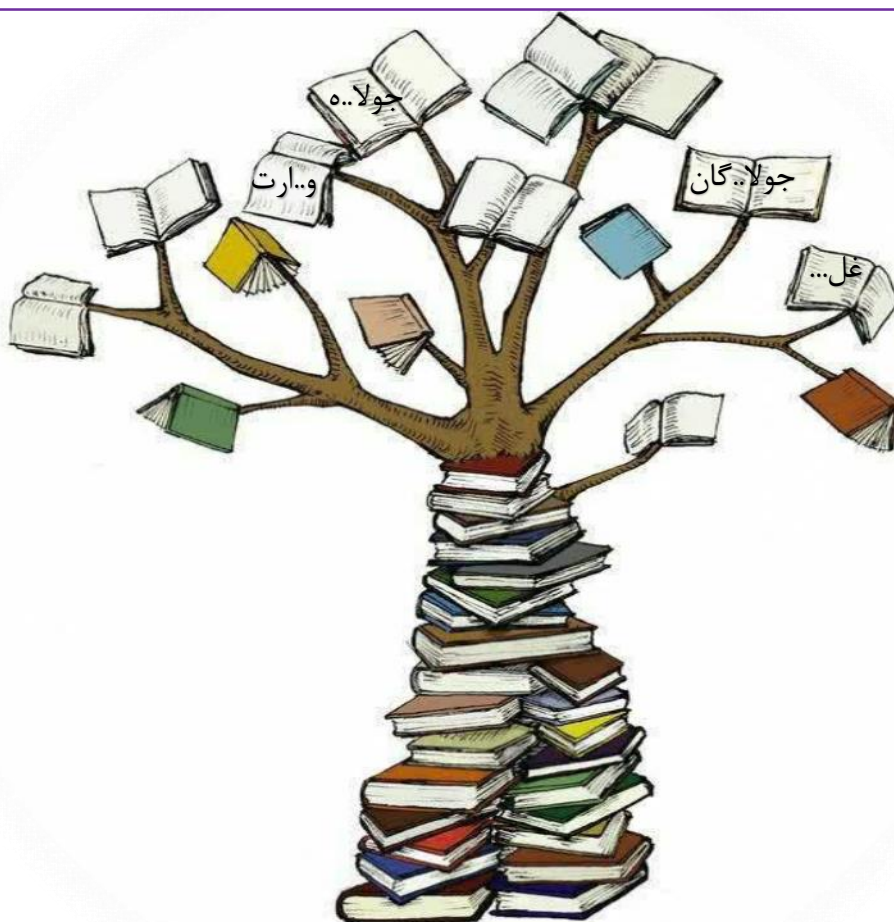

جولاهه:	بافنده، نساج
بامداد:	صبح خیلی زود
ساعتی:	زمانی، مدتی
امیر:	فرمانروا، حاکم
از پس:	به دنبال
دولت:	خوشبختی

نکات املائی

یک حرف از کلمات زیر حذف شده است کلمات را کامل کنید و در قالب جمله ای از کتاب درسی خود بنویسید

نمونه سوالات درس آداب نیکان و حکایت

سوالات تستی

۱_ در کدام گزینه الگوی «وابسته + هسته + وابسته» رعایت نشده است؟

(۱) همه راز های بزرگ (۲) هر انسان شرافتمند

(۳) هیچ جنبنده کوچک (۴) سه ایالت اسلامی

۲_ در کدام گزینه غلط املائی وجود ندارد؟

(۱) بهلول برخواست و فرمود تو می خواهی مرشد خلق باشی در صورتی که هنوز طعام خوردن خود را نمی دانی.

(۲) بهلول گفت فهمیدم که آداب خوابیدن هم نمی دانی. خاست برخیزد، جنید دستش بگرفت.

(۳) بهلول گفت چه جای طعام خوردن که سخن گفتن هم نمی دانی پس برخاست و برفت.

(۴) خواستگاه این مردان بزرگ سرزمین پاک ایران بوده است و ایشان در این گاهواره پرورش یافته اند.

۳- نقش دستوری کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

(۱) تن پرور (۲) طبیعت (۳) گرفتار (۴) طاقت

۴_ در کدام گزینه ، برای هسته گروه اسمی ، بیش از یک وابسته وجود دارد؟

(۱) پس مریدان شیخ را گفتند: یا شیخ این مرد دیوانه است.

(۲) طعام خوردن که هیچ، سخن گفتن هم نمی دانی. پس برخاست و برفت.

۳) گفتن برای رضای خدا باشد و گرنه سکوت و خاموشی بهتر و نیکوتر باشد.

۴) فهمیدم که همان آداب خوابیدن را نیز نمی دانی.

۵_ کلمه «بسیار خوار» از نظر ساختار به کدام گزینه شبیه است؟

۱) خویشتن دار ۲) پُر خرد ۳) کم خُسب ۴) بیش ورز

سوالات کوتاه پاسخ

۶_ معنای کلمات زیر را بنویسید.

عارف: مستمعان: دستاورد: معترف:

۷_ از نویسندگان بزرگ قرن یازدهم است؟

۸_ عبارتی را بنویسید که در آن کارگر هسته گروه اسمی باشد.

۹_ اثر محمد حبله رودی چیست؟

۱۰_ انواع فعل در متن نثر حکایت را نام ببرید. (سه مورد)

سوالات درست و نادرست

۱۱_ محمد حبله رودی از نویسندگان قرن یازدهم قمری است.

درست ☐ نادرست ☐

۱۲_ کلمات (ارشاد ، راهنمایی) با هم مترادف هستند.

درست ☐ نادرست ☐

۱۳_ در عبارت (به آغوش خانواده بسیار خوش حالم) خوش حالم مفعول است .

درست ☐ نادرست ☐

۱۴_ در عبارت (همه بچه های مدرسه ما) دومین واژه هسته است.

درست ☐ نادرست ☐

۱۵_ کلمات (تسلّط ، سلطان) هم خانواده هستند.

درست ☐ نادرست ☐

سوالات جاخالی

۱۶_ آورده اند که شیخ جنید بغدادی، از عارفان قرن سوم هجری ، از شهر بیرون رفت؛ نقش عبارت از عارفان قرن سوم هجری است.

۱۷_ معنای دگرگون می سازد..... است.

۱۸_ نسبت به مسائل اجتماعی زمان خود دیدی طنز آمیز داشت.

۱۹_ کلمه معیار با هم خانواده است.

۲۰_ بین کلمات رایانه ، اینترنت ، تلفن ، آرایه است.

شماره سوال	۱	۲	۳	۴
۱				
۲				
۳				
۴				
۵				

۶_ آگاه / شنوندگان / نتیجه / اعتراف کردن

۷_ محمد حبله رودی

۸_ این کارگر متخصص شریف

۹_ جامع التمثیل

۱۰_ ماضی نقلی / ماضی استمراری / ماضی ساده

۱۱_ نادرست / قرن یازدهم هجری

۱۲_ درست

۱۳_ درست

۱۴_ نادرست / همه: هسته

۱۵_ درست

۱۶_ بدل

۱۷_ تغییر می دهد ، عوض می کند

۱۸_ بهلول

۱۹_ عیار

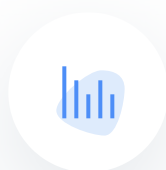
۲۰_ مراعات نظیر

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد